

'I he tūkunga kotoa pē

Ko hono fokotu'ú

Kuo pau ke fokotu'u 'a e ngaahi sea ki he kauleká (child restraints) 'i he sea muí.

Ko hono ngāue'aki

Kuo pau ke hao lelei 'a e me'a fakama'ú pe leta fakama'ú (makatu'unga 'i he tu'unga 'oku 'i ai) ki ho'o ki'i leká pea mo 'alu 'i 'olunga 'i he funga umá.

Hoko atú

Muimui ki he fale'i 'a e kautaha na'a nau fa'ú fekau'aki mo e ngaahi fakangatangata ki he mamafá mo e mā'olungá.

Kau ngāue fakatekinikale ki he sea ma'á e kauleká

'E lava ke 'i ai ha kau ngāue fakatekinikale kuo fakamafai'i ki he sea ma'á e kauleká 'a e ngaahi falekoloa fakamoveteveté mo e ngaahi kautaha kehé te nau ala tokoni atu.

nzta.govt.nz/childrestraints

Fakama'u 'o e sea ma'á e kauleká mo e ngaahi tangai 'ea fakamoluú (airbags)

Vakai'i ma'u pē 'a e tohi fakahinohino ho'o me'alelé mo e ngaahi fakahinohino 'a e kautaha na'a nau fa'ú fekau'aki mo hono fakama'u 'o e sea ma'á e kauleká ki ha fale'i fekau'aki mo hono fokotu'u ia 'o fakatatau ki he tu'u'anga 'o e ngaahi tangai 'ea fakamoluú.

Ngaahi tangai 'ea fakamolū 'i mu'á

- Kuo pau ke fokotu'u ma'u pē 'a e ngaahi sea ma'á e kauleka 'oku hanga ki muí 'i he sea muí kapau 'oku 'oku 'i ai ha tangai 'ea fakamolū 'i he sea mu'á.
- Kapau 'e fiema'u ke nofo ha ki'i leka matu'otu'a ange 'i mu'a, 'unu'i 'aupito ki mui 'a e sea me'alelé.

Ngaahi tangai 'ea fakamolū 'i he tafa'aki

- Kapau 'e fiema'u ke ke fokotu'u ha sea ma'á e kauleká 'i he tafa'aki 'o ha matapā me'alele, fakapapau'i 'oku 'ikai ke 'i ai ha ngaahi me'a 'e ala punakaki holo 'i he vaha'a 'o e sea 'o e ki'i leká mo e matapaá.

 Te Kāwanatanga o Aotearoa
New Zealand Government

Ngaahi fale'i fakalūkufua

- ✓ Ki mu'a ke ke fakatau mai pe haea ha sea ma'á e kauleká, fakapapau'i 'e hao ia 'i ho'o me'alelé pea fe'unga lelei foki mo ho'o ki'i leká.
- ✓ Muimui ma'u pē ki he ngaahi fakahinohino 'a e kautaha na'a nau fa'u iá.
- ✓ Ko e sea muí 'oku malu taha ke fokotu'u ai 'a e sea ki ho'o ki'i leká.
- ✓ Fakapapau'i 'oku hao mo fakama'u lelei 'a e sea 'o ho'o ki'i leká ki he sea me'alelé 'o 'ikai ke homohomo. Kapau 'e 'ikai hao mo ma'u lelei ho'o sea ma'á e kauleká, kumi ha fale'i mei ha tokotaha ngāue fakatekinikale ki he sea ma'á e kauleká kuo lēsisita.

Fakamatala lahi ange

Ki ha fakamatala lahi ange mo ha ngaahi vitiō 'e ala tokoni ki he founa malu 'o hono ngāue'aki 'o e ngaahi sea ma'á e kauleká, pea mo kumi 'a e tokotaha ngāue fakatekinikale ki ai, vakai ki he:

nzta.govt.nz/childrestraints
plunket.org.nz
safekids.org.nz

Ko e ngaahi sea ma'á e kauleká 'oku fakahaofi ai 'a e ngaahi mo'ui

Ko e laō ia 'a e pau ki he fānau si'i hifo 'i he ta'u fitú ke fakama'u kinautolu 'i ha sea kuo fakangofua ma'á e kauleka lolotonga 'a e fefononga'aki 'i ha me'alele. Ko e fānau ta'u fitú kuo pau ke fakama'u kinautolu ke nau malu 'i ha sea kuo fakangofua ma'á e kauleká kapau kuo fokotu'u ia 'i he me'alelé, pea ka 'ikai, faka'aonga'i ha fa'ahinga me'a fakama'u pe ha fa'ahinga sea pē ma'á e kauleká 'e ala ma'ú.

 WAKA KOTAHI
NZ TRANSPORT
AGENCY

 Te Kāwanatanga o Aotearoa
New Zealand Government

Tūkunga hono 1

Sea ki ha ki'i pēpē 'oku hanga ki mui

Ko hono fokotu'ú

- Fokotu'u ma'u pē 'a e sea 'o e ki'i pēpē ke hanga ki he kongā ki mui 'o e kaá.
- 'Oua 'aupito na'a fokotu'u ha sea 'o ha ki'i pēpē 'i he sea mu'a kapau 'oku 'i ai ha tangai 'ea fakamolū 'i mu'a 'oku kei ngāue.

Ko hono ngāue'akí

- Kapau 'oku 'i ai ha me'a fakama'u 'i he fatafatá (chest clip), fakapapau'i 'oku tu'u ia 'o fe'ungatonu mo e fa'ifine 'o e ki'i pēpē.
- Kuo pau ke tomu'a fakaheka 'a e pēpē ke malu ki he sea ma'a e kauleká ki mu'a ke toki fakakafu'i kinautolu 'aki ha ngaahi kafu.

Hoko atú

- 'Oku malu ange 'a e fanga ki'i pēpē 'i ha'anau fefononga'aki 'o ngāue'aki ha sea 'oku hanga ki mui kae'oua kuo nau ta'u ua pe lahi ange ai.
- 'E fu'u lahi 'a e fanga ki'i pēpē ki honau sea pēpē 'i he taimi kuo laka ai honau mamafá mo honau mā'olungá 'i he ngaahi fakangatangata 'oku fokotu'u atu 'e he kautaha na'a nau fa'u 'a e sea ma'a e kauleká.

Tūkunga hono 2

Sea ma'a e kauleká 'oku hanga ki mu'a

Ko hono fokotu'ú

- Kapau 'oku 'i ai ha leta fakama'u (tether strap) 'oku ha'u fakataha mo e sea ma'a e kauleka 'a ho'o ki'i leká, kuo pau ke ngāue'aki ia 'o fakatatau ki he fakahinohino 'a e kautaha na'a nau fa'ú.
- Kapau 'oku 'ikai ke 'i ai ha fakama'u'anga 'i ho'o me'alelé ki he leta fakama'u, fokotu'u ia ki ai 'e ha 'enisinia ma'u tikite.

Ko hono ngāue'akí

- Vakai'i 'a e ngaahi fakahinohino mei he kautaha na'a nau fa'ú fekau'aki mo e mā'olunga totonu 'a e me'a fakama'u ki he umá.
- Kapau 'oku 'i ai ha me'a fakama'u ki he fatafatá, fakapapau'i 'oku tu'u ia 'o fe'ungatonu mo e fa'ifine ho'o ki'i leká.

Hoko atú

- 'E fu'u lahi 'a e fanga ki'i pēpē ki honau sea pēpē 'i he taimi kuo laka ai honau mamafá mo honau mā'olungá 'i he ngaahi fakangatangata ki he kalasi (model) ko ia 'o e sea ma'a e kauleka 'oku hanga ki mu'a.

Tūkunga hono 3

Sea fakalahí (Booster seat)

Ko hono fokotu'ú

- 'Oua 'aupito 'e ngāue'aki ha sea fakalahi 'oku faka'aonga'i ki ai ha leta malu'i ki he kongā lotó 'ata'atā pē (lap seat belt).

Ko hono ngāue'akí

- Kapau 'oku 'i ai ha sea faakalahi kuo 'osi fa'u ki ai ha me'a fakama'u (harness system), ngāue'aki 'a e me'a fakama'u ko iá kae'oua kuo a'u 'a e ki'i leká ki he fakangatangata 'o e mā'olunga pe mamafa kuo fale'i atu 'i he fakahinohino 'a e kautaha na'a nau fa'ú, pea toki ngāue'aki leva 'a e leta 'i he sea 'o e me'alelé.
- Kapau 'oku 'i ai ha fakahinohino fekau'aki mo e leta seá 'i ho'o sea fakalahí, fakapapau'i 'oku faka'aonga'i ia 'i he fefononga'aki kotoa pē.
- Ko e sea fakalahi kakató 'oku 'i ai mo hano me'a mā'olō'anga ki he 'ulú te ne 'oatu 'a e malu'i 'oku lelei ange ki ho'o ki'i leká 'i ha me'a fakamolū fakalahi (booster cushion).
- Faka'ai'ai ho'o ki'i leká ke 'oua 'e heke ki tu'a mei he sea fakalahí.

Hoko atú

- 'Oku fokotu'u mai 'e he founa lelei tahá ke ngāue'aki 'e he fānau iikí ha sea ma'a e kauleká pe sea fakalahi kae'oua kuo nau a'u ki he 148cm honau mā'olungá. Fouga ke 'ilo'i ai 'a e taimi 'oku mateuteu ai ho'o tamá ke hoko atu mei he sea fakalahí ki he leta sea ki he kakai lalahí:
 - 'E lava ke tangutu 'a e ki'i leká 'i he seá 'o mapelu lelei hono ongo va'é 'i he tapa'i seá.

- 'Oku 'ikai fe'ungatonu hake 'a e leta seá mo honau fo'i kiá.
- 'Oku fe'ungatonu 'a e kongā ki lalo 'o e leta seá mo honau alangá, kae 'ikai ke ne takai'i honau keté.
- 'E nofo pehé ni 'a e ki'i leká 'i he kotoa 'o e fefononga'akí.

Kapau 'oku 'i ai ha tali 'ikai ki ha taha 'o e ngaahi fehu'i ko ení, 'e fiema'u leva ke ngāue'aki 'e ho'o ki'i leká ha sea fakalahi ke malu ai.